

Közlemény

Kereskedelmi célú tájékoztatási gyakorlatokkal kapcsolatos ügyekben¹ kiszabott bírság meghatározásának szempontjairól

I. Bevezetés

1. A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 36. §-ának (6) bekezdése szerint a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) elnöke a Versenytanács elnökével együttesen a GVH jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető közleményt adhat ki.
2. E közlemények jogszabályi kötelező erővel nem rendelkeznek: funkciójuk annak rögzítése, hogy a jogalkalmazó milyen tartalommal tölti meg a jogszabály rendelkezéseit, összefoglalva a múltban kialakult, illetve a jövőben követni kívánt jogalkalmazási gyakorlatot.
3. A jelen közlemény azokat a jogszabály által meghatározott szempontokat részletezi, amelyek alapján a GVH meghatározza a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Fttv.), a Tpv. III. fejezetének, illetve valamennyi, az Fttv. eljárási szabályaira visszautaló, ezen szabályokra tekintettel alkalmazandó és a GVH hatáskörébe tartozó – tájékoztatási, reklámozási korlátokat megfogalmazó – jogszabályi² rendelkezések megsértése miatt indított ügyekben kiszabott versenyfelügyeleti bírság mértékét. Szintén ezen szempontok alapján határozza meg a GVH a bírság összegét az olyan magatartások szankcionálására, amelyek a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény

¹ Fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat, üzletfelek megtévesztése, valamint jogsértő összehasonlító és egyéb, speciális szabályokat sértő reklám alkalmazása tilalmának feltételezett megsértése tárgyában indult versenyfelügyeleti eljárásokban

² Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény (Éltv.), a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászati segédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló 2006. évi XCVIII. törvény (Gyftv.)

(a továbbiakban: Grt.) 2014. július 1-je előtt hatályos, a GVH hatáskörébe tartozó rendelkezéseket sértik.

4. A Tpv. 78. §-a rendelkezik a GVH által kiszabható versenyfelügyeleti érdemi bírságról, és a Tpv. 78. § (3) bekezdése a teljesség igénye nélkül nevesít néhány, a bírság meghatározásakor figyelembe veendő szempontot. E rendelkezés nem zárja ki egyéb szempontok figyelembe vételét.³ A felsorolt körülmények mindegyikének értékelése, figyelembe vétele nem szükséges minden esetben, csak akkor, ha az eset releváns körülményei közé tartozik.⁴

5. A közlemény bemutatja a bírságösszeg meghatározásának a folyamatát, szempontjait, az egyes szempontok tartalmát (a szempontrendszer). A GVH a közlemény kiadásával növelni kívánja a jogbiztonságot, tevékenységének átláthatóságát és kiszámíthatóságát, így segítve elő az egységes és diszkriminációmentes jogalkalmazást. A közlemény ismeretében a vállalkozások fel tudják mérni, hogy versenysértő piaci magatartásuk milyen mértékű büntetést vonhat maga után. A közzétett bírságkiszabási módszer ismeretében a GVH határozatait figyelemmel kísérők számára könnyebbé válhat a kiszabott bírságok indokoltságának megítélése is. Ennek érdekében a GVH a megállapított bírságösszegekhez, a határozatok indokolásának részeként az ezen közleményben foglaltaknak megfelelő részletezettségű magyarázatot fűz.

6. Tekintettel arra, hogy a bírságösszeg meghatározása még az egyértelmű szempontrendszer alkalmazása esetében sem nélkülözheti – a jogszabályok és a kialakított módszer keretein belüli – jogalkalmazói mérlegelést, így teljes kiszámíthatóságot ezen szempontrendszer sem biztosít. Kivételes esetekben előfordulhat az is, hogy az ügy speciális körülményeire tekintettel a módszer nem, vagy csak részben alkalmazható. Ilyen esetekben a GVH eltér a közleményben foglaltaktól, melynek indokait az eljáró versenytanács határozatának bírságot indokoló része tartalmazza.⁵

³ Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.453/2009/5. számú ítéletét (Vj/114/2007.).

⁴ Lásd a Fővárosi Bíróság 7.K. 32.143/2004/7. számú ítéletét (Vj-16/2004.).

⁵ Lásd az 1392/B/2007 AB határozat III. fejezetét. A GVH ily módon megfelel a Legfelsőbb Bíróság által rögzített azon követelménynek, mely szerint az egyedi ügyben különleges releváns körülmények felmerülése esetén az egyedi határozat a közleménytől eltérhet, ennek azonban az egyediesítés indokául szolgáló körülmény feltüntetése mellett részletes indokát kell adni. Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.497/2010/14. számú végzését (Vj-102/2004.).

7. Ha a további jogalkalmazás során szerzett bővebb tapasztalatok birtokában a GVH azt szükségesnek látja, akkor a jövőben sor kerülhet e közlemény módosítására, illetve tartalmának további részletezésére, pontosítására.

II. A bírság megállapításának alapvető szempontjai

8. A Kúria – a GVH-ra is irányadó – megközelítése értelmében a versenyfelügyeleti bírság kiszabásának célja az, hogy a vállalkozásokat visszatartsa a tisztességtelen piaci magatartástól, és egyúttal megteremtse a gazdasági verseny tisztességét. Ez a cél pedig csak olyan mértékű bírsággal valósítható meg, amely a versenyjogsértést megvalósító vállalkozásnak arányos, de érezhető megterhelést jelentő anyagi hátrányt okoz, s olyan összegű, amely az eljárás alá vontat és más vállalkozást hasonló magatartástól visszatart.⁶

9. A versenyfelügyeleti eljárás során megállapított, jogsértés miatt kiszabott, megfelelő mértékű bírságok e szerint több jogpolitikai célt is szolgálnak. Egyrészt, konkrétan az adott vállalkozást, szükségszerűen pedig a többi piaci szereplőt is elrettenti a jövőbeli hasonló cselekményektől (speciális és generális prevenció),⁷ másrészt az eljárás alá vont vállalkozást bünteti múltbeli cselekménye miatt, harmadsorban megerősíti a jogkövető vállalkozásokat abban, hogy a tisztességes üzleti magatartás a helyénvaló.

10. A fenti célokra is figyelemmel a kiszabandó bírság összegének a meghatározása alapvetően négy, egymást követő lépésben történik. A GVH először meghatározza a bírságösszeg kiindulási alapját és annak összegét, majd az adott ügyben figyelembeveendő, a jogsértés súlyát, hatását enyhítő és súlyosító körülmények mérlegelésével meghatározza a bírság alapösszegét. Ezt követően – amennyiben indokolt – az esetleges korrekciós tényezőkre tekintettel megváltoztatja az alapösszeget, végül figyelemmel van a bírság maximális összegére mint korlátra.

11. Kereskedelmi és üzleti gyakorlatokhoz kapcsolódó jogsértések esetén (a jelen közleménnyel érintett ügyekben) a bírság összegének kiindulópontjául szolgálhat a jogsértő tájékoztatás költsége vagy a jogsértéssel érintett termékből a jogsértéssel érintett időszakhoz kapcsolódóan realizált árbevétel (a bírságösszeg kiindulási alapja). A releváns

⁶ Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kf.III.27.599/1995/3., Kf. I.25.217/1993/3. és Kf.II.27.096/1995/4. számú ítéleteit.

⁷ Lásd a következő ítéleteket: Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.484/2008/7. szám (Vj/114/2007.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.314/2008/8. szám (Vj/028/2006.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.506/2010/7. szám (Vj/007/2009.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.053/2008/10. szám (Vj/048/2006.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.531/2007/6. szám (Vj/180/2006.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.057/2008/15. szám (Vj/045/2006.).

súlyosító és enyhítő körülmények növelik, illetve csökkentik a bírság mértékét, meghatározva így a bírság alapösszegét. A korrekciós tényezők körében azt szükséges mérlegelni, hogy az előbbi módon kalkulált bírságösszeg összességében alkalmas-e a kívánatos következmények (prevenció) elérésére.

12. A bírság mértékének akár a jogsértéshez kapcsolódó költségekhez, akár a jogsértéssel érintett releváns árbevételhez történő kötése egyaránt alkalmas annak elérésére, hogy a jogsértő magatartásért arányos bírság kerüljön kiszabásra.

13. Szükséges hangsúlyozni, hogy a bírságkiszabást befolyásoló körülményeket nem általánosságban, hanem mindig a konkrét ügy tényeire vonatkoztatva értékeli és indokolja a GVH.⁸

14. A Tpv. 78. §-ának (3) bekezdésben szereplő, példálózó jellegű felsorolásból következik, hogy

- a konkrét ügy szempontjából irreleváns körülményekről a határozat indokolásában a GVH-nak nem kell számot adnia,⁹
- nem zárható ki az egyedi jogsértéshez tartozó, a konkrét ügyben releváns olyan egyéb körülmény figyelembevétele, amely enyhíti vagy súlyosítja a jogellenes magatartás megítélését.¹⁰

15. A fentiek miatt azt is ki kell emelni, hogy a bírság összegét nem más versenyfelügyeleti eljárásokban érintett piaci szereplők vagy az adott versenyfelügyeleti eljárásba bevont más eljárás alá vont bírságához arányosítja a GVH, hanem azt a konkrét eljárás alá vont által ténylegesen elkövetett jogsértés súlyának, jellegének, valamint az adott ügyben az ő vonatkozásában feltárt enyhítő és súlyosító körülményeknek a mérlegelésével szabja ki, aminek főbb szempontjait – példálózó jelleggel – a Tpv. 78. §-ának (3) bekezdése határozza meg.¹¹

⁸ Lásd a következő ítéleteket: Fővárosi Törvényszék 2.Kf.649.927/2013/3. szám (Vj/022/2011.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.623/2008/6. szám (Vj/119/2006.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.057/2008/15. szám (Vj/045/2006.).

⁹ Lásd a következő ítéleteket: Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.002/2009/5. szám (Vj/176/2007.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.496/2007/9. szám (Vj/056/2006.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.121/2007/8. szám (Vj-111/2005.).

¹⁰ Lásd a következő ítéleteket: Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.121/2007/8. szám (Vj/111/2005.), Fővárosi Törvényszék 2.Kf.649.891/2013/4. szám (Vj/129/2009.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.298/2012/7. szám (Vj/116/2007.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.024/2012/10. szám (Vj/145/2007.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.506/2010/7. szám (Vj/007/2009.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.531/2007/6. szám (Vj/180/2006.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.525/2007/9. szám (Vj/082/2006.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.057/2008/15. szám (Vj/045/2006.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.496/2007/9. szám (Vj/056/2006.).

¹¹ Lásd a következő ítéleteket: Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.665/2008/3. szám (Vj/181/2006.), Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.291/2009/9. szám (Vj/045/2006.), Kúria Kfv.II.37.191/2013/8. szám (Vj/116/2007.).

16. A szempontrendszer alkalmazása kapcsán szükséges megjegyezni, hogy a Tpv. 73. §-ának (1) bekezdése szerint az eljáró versenytanács megküldi az ügyfél részére az ügyre vonatkozó előzetes álláspontját, amely tartalmazza többek között az esetleges bírság kiszabása körében figyelembe venni kívánt, ismert szempontoknak a felsorolását, így az eljárás alá vontaknak még a döntéshozatal előtt lehetőségük van megismerni az adott ügyben mérlegelni kívánt szempontokat.

III. A bírságösszeg kiindulási alapja és összege

17. A bírság alapösszegének megállapítása során főszabályként a GVH a jogsértő kommunikációs eszközök költségéből indul ki. A kommunikációs költség alapulvételét az indokolja, hogy a vállalkozás a jogsértő gyakorlattal jellemzően legalább az arra fordított kiadást elérő bevételre szert kíván tenni.¹²

18. A bírságösszeg kiindulási összege azonban nem mindig jelenti a teljes reklámköltséget. Ha a GVH a bírság kiszámításánál a jogsértő magatartás reklámköltségéből indul ki, csak az a ráfordítás vehető figyelembe, mely a jogsértő magatartáshoz kapcsolódott, amennyiben a jogsértő magatartáshoz kapcsolódó reklámköltség a nem jogsértő magatartáshoz kapcsolódó költségektől elkülöníthető.¹³

19. Minden esetben mérlegelendő, hogy az ismert költségek mekkora aránya (egésze vagy más mértéke) jelentse a kiindulási összeget. A kiindulási összeg meghatározásakor a GVH figyelemmel van arra, ha egyes reklámeszközök nem csak jogsértő üzenetet tartalmaznak. Utóbbi körben figyelembe vehető a reklámeszközön belül a jogsértő üzenetek nem jogsértő, de jelentős tartalmakhoz viszonyított hozzávetőleges aránya, a több információ átadására képes eszközök (több oldalas szórólapok, akciós újságok, honlapok) esetében a jogsértő tartalmak hangsúlyos volta vagy annak hiánya.

20. A teljes reklámköltség figyelembe veendő azon reklámeszközök esetében, amelyek több jogsértést is megvalósítanak vagy a fő üzenetük jogsértő.¹⁴

21. Figyelembe vehetőek a kiindulási összeg meghatározásánál becsült vagy arányosított értékek, illetve ha a vizsgálat tárgyát szóbeli tájékoztatások is képezik, akkor a kereskedelmi

¹² Lásd a Vj-154/2005. számú ügyben hozott határozatot.

¹³ Lásd a következő ítéleteket: Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.453/2009/5. szám (Vj/114/2007.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.011/2011/4. szám (Vj/112/2006), Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.453/2009/5. szám (Vj/114/2007).

¹⁴ Lásd a Vj/71/2013. számú ügyben hozott határozatot.

gyakorlat költségének minősül pl. az ügynöki jutalék vagy az adott terméket, szolgáltatást népszerűsítő, a jogsértő tájékoztatásoknak teret adó rendezvények költsége is.¹⁵

22. Amennyiben a kommunikációs költség a jogsértés jellege miatt irreleváns vagy annak összege nem ad megfelelő viszonyítási alapot,¹⁶ vagy ha nem állnak rendelkezésre megbízható adatok,¹⁷ úgy a GVH a jogsértéssel érintett árukból realizált, időarányos, a vizsgált időszakhoz és a jogsértő kereskedelmi gyakorlathoz köthető árbevétel 10%-át tekinti a bírság kiinduló összegének.

23. Pontos, hiteles adatok hiányában a jogsértéssel érintett árbevételt becsléssel is meg lehet határozni.

24. Becsalogató reklámok esetében a megtévesztő tájékoztatással konkrétan érintett áruhoz kötődő forgalmon túl a GVH figyelembe veszi azon áruk forgalmát, amelyeket a fogyasztók a becsalogatás eredményeként ésszerűen vásárolhattak.¹⁸ Amennyiben a kiinduló összeg a költségek alapján kerül meghatározásra, úgy a becsalogató hatás súlyosító körülményként veendő figyelembe.

IV. Súlyosító és enyhítő körülmények: a bírság alapösszegének a meghatározása

25. A jogsérelem súlyát a bírság kiinduló összegének meghatározása még nem feltétlenül fejezi ki. Tekintettel kell lenni a jogsértés egyéb körülményeire, különösen a Tpv. 78. §-ában példálódzó módon felsorolt szempontokra, így különösen a fogyasztói érdekek sérelmének a körére, a jogsértés kiterjedtségére, hatásaira.¹⁹ Figyelembe kell továbbá venni a vállalkozás jogsértéshez való viszonyulását is. A GVH az eset összes körülményeit mérlegelve dönt az alapösszeg meghatározása során a kiinduló összeg felfelé vagy lefelé történő módosításáról, biztosítva azt, hogy valamely körülményt kétszeresen ne vegyen figyelembe, akár a vállalkozás terhére, akár előnyére válna is az.

26. A GVH a súlyosító és az enyhítő körülményekhez súlyt rendel, megjelöli, hogy az adott körülményt kis, közepes vagy kiemelt mértékűnek (jelentőségűnek) tartja az érintett ügyben, az érintett magatartás és az érintett eljárás alá vont vállalkozás vonatkozásában.

¹⁵ Lásd a Vj/41/2013. számú ügyben hozott határozatot, azzal a korrólattal, hogy az adott ügyben végül árbevétel alapú bírság-meghatározás történt.

¹⁶ Lásd a Vj/68/2012. számú ügyben hozott határozatot.

¹⁷ Lásd a Vj/41/2013. számú ügyben hozott határozatot.

¹⁸ Lásd a Vj-136/2005. számú ügyben hozott határozatot.

¹⁹ Lásd a következő ítéletet: Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.057/2008/15. szám (Vj/045/2006.).

27. A releváns körülményeket a GVH egymással összevetve, egyenként, de összességükben is értékeli, ez alapján lehet azok enyhítő vagy súlyosító hatását, illetve súlyát megállapítani. Az azonos jelentőségű enyhítő és súlyosító körülmények egymás hatását semlegesíthetik, de lehetséges, hogy a súlyosító körülmények együttesen vagy közülük egy, már önmagában olyan mértékű, hogy a szembenálló valamennyi enyhítő körülmény hatását teljesen kioltja.²⁰

28. A Tpv. 78. §-ának (3) bekezdése az enyhítő és súlyosító körülmények szabad értékelését és mérlegelését mondja ki, ezért még az sem zárja ki szükségszerűen a törvényi maximális összeg megállapítását, ha csak enyhítő körülmény van.²¹

29. Kiemelendő, hogy egy meghatározott súlyosító, illetve enyhítő körülmény hiánya önmagában enyhítő, illetve súlyosító körülményként nem értékelhető.²²

Súlyosító körülmények

30. A súlyosító körülmény kapcsolódhat pl. az érintett fogyasztói körhöz, az érdeksérelmek jellegéhez, az információs aszimmetria nagyságához, az érintett termék vagy szolgáltatás, illetve a piac jellemzőihez, az érintett fogyasztói vagy üzleti döntési folyamat torzításának vagy kiigazíthatatlanságának mértékéhez.

31. Súlyosító körülmény, ha az érintett fogyasztói kör sérülékeny, kiszolgáltatott, a jogsértő üzenetre különösen érzékeny.²³

32. A fogyasztói döntéseket tisztességtelenül befolyásoló, illetve tiltott magatartások az egyes áruk sajátossága alapján eltérő módon alkalmasak a fogyasztók vásárlási döntéseit befolyásolni. Egy téves tájékoztatás potenciális hatása eltérő lehet aszerint, hogy az érintett áru keresési, tapasztalati vagy bizalmi jellege dominál-e. Az érintett áruk jellegéből adódóan azokhoz eltérő típusú fogyasztói döntés, különböző szintű információkeresés kapcsolódhat, a jogsértő magatartás szerepét e folyamat egészébe illesztve lehet megfelelően értékelni.

²⁰Lásd a következő ítéleteket: Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.557/2011/4. szám (Vj/046/2009.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.314/2008/8. szám (Vj/028/2006.).

²⁰ Lásd a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.484/2008/7. számú ítéletét (Vj/114/2007.).

²¹Lásd a következő ítéleteket: Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.291/2009/9. szám (Vj/045/2006.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.506/2010/7. szám (Vj/007/2009.).

²² Lásd pl. Kúria Kfv.III.37.349/2012/7. számú döntését és a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.291/2009/9. számú ítéletét.

²³ Lásd a következő ítéletet: Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.057/2008/15. szám (Vj/045/2006.).

33. A keresési, tapasztalati és bizalmi termékek²⁴ esetében eltérő a döntési és a korrekciós folyamat, erre való tekintettel lehet súlyosító körülmény, ha a jogsértés tapasztalati, de főleg, ha bizalmi jellemzőt érint.

34. A termék bizalmi voltától elhatárolandó az a helyzet, amikor a termék forgalmazása valamilyen bizalmi elemet feltételez vagy a kereskedelmi gyakorlatban jelenik meg valamilyen bizalmi jegy.

35. Súlyosító körülmény, ha a jogsértő magatartás olyan áruval kapcsolatos, amely még nem ismert széles körben, újszerű, összetett (jelentősebb lehet az információs aszimmetria), így a piaci tapasztalatok még csekélyek a fogyasztók (esetleg üzletfelek) részéről. Szintén súlyosító lehet, ha jelentős (pl. a havi átlagfizetéshez képest) összeget tesz ki a jogsértéssel érintett áru ára, de a döntéshozatalt, illetve a szerződéskötést a jogsértés jellege (pl. agresszív kereskedelmi gyakorlat) miatt nem előzte meg a jogsértő tájékoztatást kiigazító kommunikáció és nehezen korrigálható az üzleti döntés.

36. A fentiek alapján különösen súlyosító körülmény, ha a jogsértéssel érintett termék vagy szolgáltatás :

- egészségügyi problémákkal²⁵ vagy túlsúllyal küszködő²⁶ fogyasztókat céloz (bizalmi termék),
- fogyasztói csoport, üdülési jogok újraértékesítése²⁷ (bizalmi termék jellegű kockázattal rendelkező termék, korrekciós lehetőség nélkül),
- pénzügyi szolgáltatás²⁸ (bizalmi vagy tapasztalati termék, illetve esetenként újszerű),
- tartós használatra szánt műszaki cikkek, melyeknél jellegükből adódóan ismétlődő vásárlással nem korrigálható a megtévesztés hatása (tapasztalati termék, jellemzően korrekciós lehetőség nélkül).²⁹

²⁴ Keresési termék esetén a releváns jellemzők, tulajdonságok a fogyasztók vagy más felhasználók számára hozzáférhetőek már a döntést, a vásárlást, a szerződéskötést megelőzően is (megkereshető, ellenőrizhető az ígért jellemző), tapasztalati termék esetében ezen jellemzők életszerűen csak használat közben, azaz a vásárlást, szerződés követően derülnek ki. Bizalmi termék esetében azonban a fogyasztók, felhasználók még a használatot követően sem tudnak egyértelműen megbizonyosodni arról, hogy az adott terméknek milyen hatása van, illetve hogy az adott hatás valóban a terméknek tulajdonítható.

²⁵ A Vj-184/2005. számú ügyben gyógyhatás látszatának keltése; a Vj-11/2005. számú ügyben étrend-kiegészítő és funkcionális termékek gyógyhatás látszatának keltése miatt került sor az eljárás alá vontak elmarasztalására. Lásd még a Fővárosi Törvényszék 2Kf7650.180/2013/6. számú ítéletét (Vj/035/2012.).

²⁶ Lásd a Vj/093/2009, valamint Vj/070/2009. számú ügyben hozott határozatokat.

²⁷ Lásd a Vj-207/2005. számú, Vj/114/2010., valamint Vj/041/2013. sz. ügyekben hozott határozatokat.

²⁸ Lásd a Vj-154/2005. és a Vj-111/2005. számú ügyekben hozott határozatokat.

²⁹ Lásd a Vj-52/2005. számú ügyben hozott határozatot.

37. További releváns szempont a jogsérelem súlyának értékelése kapcsán a tájékoztatás intenzitása, tekintettel a reklám, illetve egyéb tájékoztatás hatósugarára, az érintett fogyasztói körre és a jogsértés időtartamára.³⁰ Súlyosító körülmény tehát, ha a jogsértő magatartás a fogyasztók vagy egyébként a célközönség jelentős részét elérhette, mert

- a vizsgált jogsértő gyakorlat huzamosabb ideig tartott (a szokásos, egy-két hetes kampányidőszakokat meghaladóan),³¹
- huzamosabb ideig, az aktív kampányidőszakot meghaladóan elérhető volt a jogsértő kereskedelmi gyakorlat egy vagy több eleme,³²
- a jogsértő gyakorlat egyes elemei egymásra épültek, azok hatásait a gyakorlat integrált volta erősíthette,³³
- a jogsértő gyakorlat célzott volt (direkt marketing),³⁴
- a jogsértő kereskedelmi gyakorlat hatása elhúzódott (pl. márkaépítéssel kapcsolatos hatás, image-hatás).³⁵

38. A jogsértés huzamosságának kérdése piaconként eltérően is megítélhető, nemcsak a több évig tartó kommunikáció, hanem akár a több hetes időtartam is súlyosító körülményként vehető figyelembe.³⁶ Súlyosító körülmény lehet, ha valamely reklám, a reklámhordozó jellege folytán eleve hosszú ideig fejt ki hatását (például évkönyvekben, félévenként megjelenő lapokban elhelyezett reklám, mivel ezek hatása az újabb megjelenésig érvényesül).³⁷ A jogsértés versenyre gyakorolt potenciális hatása szempontjából meghatározó a tájékoztatás által elért fogyasztók száma. Például adott esetben egy kis példányszámú lap is minősülhet a fogyasztók széles körét elérőnek, ha az adott célcsoporthoz eljut.³⁸ A nyomtatott sajtóban közzétett tájékoztatással kapcsolatban figyelemmel kell lenni arra is, hogy a legtöbb kommunikációs eszköznél a példányszámtól eltérő lehet a ténylegesen olvasók száma.³⁹

³⁰ Lásd a következő ítéletet: Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.057/2008/15. szám (Vj/045/2006.).

³¹ Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kfv.III.37.557/2009/18. számú döntését.

³² Lásd a Vj/104/2012. számú ügyben hozott határozatot.

³³ Lásd a Vj/17/2013. számú ügyben hozott határozatot.

³⁴ Lásd a Vj/41/2013. számú ügyben hozott határozatot.

³⁵ Lásd a Vj/73/2013. számú ügyben hozott határozatot.

³⁶ Lásd a Vj-75/2005. számú ügyben hozott határozatot.

³⁷ Lásd a Vj-185/2005. és a Vj-70/2004. számú ügyekben hozott határozatokat.

³⁸ Lásd a Vj-21/2002. számú ügyben hozott határozatot.

³⁹ Lásd a Vj-8/2002. és a Vj-130/2005. számú ügyekben hozott határozatokat, valamint a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.057/2008/15. számú ítéletét (Vj/045/2006.).

39. A tájékoztatásbeli állítás tartalma is jelentőséggel bírhat a bírság kiszabásakor. Az üzenetet egyértelműen eljuttató reklámok használata különösen alkalmas a fogyasztói döntéseket orientálni. Súlyosító körülmény tehát, ha a kereskedelmi gyakorlat jogsértő üzenete erőteljes⁴⁰ (pl. az üzenet egyszerűsége, egyértelműsége, hangsúlyossága miatt: pl. elsőségi vagy felsőfokú jelzők, árkommunikáció, ingyenesség ígérete).

40. Súlyosító körülmény, ha jelentős a jogsértés hatása: pl. nő a bevétel, a piaci helyzet gyengülése megáll, üteme csökken vagy stagnál; ha eleve jelentős piacú súlyú piaci szereplőről van szó; ha a jogsértéssel összefüggésben tovaryűrűző hatás mutatható ki más termékekre, piacokra; ha a jogsértő kereskedelmi gyakorlat hosszabb távon pozitív image- vagy márkahatással jár.

41. A bírói gyakorlat értelmében minden jogsértés esetén fennáll – súlyosító körülményként – az eljárás alá vontak felróhatósága, annak fokában azonban lehetnek különbségek.⁴¹

42. A felróhatóság kapcsán azt szükséges hangsúlyozni, hogy a versenyjogi felelősség nem azonos a polgári jogi felelősséggel, továbbá a jogsértés megállapítása ugyan objektív alapokon nyugszik, de a Tpv. 78. § alapján a bírság összegének meghatározásakor figyelembe vehető szempont a magatartás felróhatósága. Ez alatt az értendő, hogy a jogsértő vállalkozáshoz hasonló vállalkozásoktól általában elvárható-e, hogy adott magatartás megtévesztésre alkalmas, versenyellenes mivoltával tisztában legyenek. Egy magatartás felróhatóságát a társadalmi megítélése, a társadalom értékítélete határozza meg.⁴² A vállalkozások jogsértő magatartása felróható, mert a társadalom értékítélete szerint a valótlan tény állítása, és ezzel a fogyasztók téves tájékoztatása, jogellenes magatartása független attól, hogy az szándékos vagy gondatlan cselekmény eredménye.⁴³

43. A GVH a felróhatóság fokának körében olyan körülményeket is mérlegel, hogy az eljárás alá vont a szakmai, ágazati tájékoztatási követelményeket megsértette-e, illetve hogy a versenyfelügyeleti eljárásban vizsgált jogsértéshez hogyan viszonyult.

44. Súlyosító körülménynek minősül, ha a vállalkozás adott időszakban több jogsértő fogyasztói tájékoztatást is közöl, ami azt mutatja, hogy nem elszigetelt esetről van szó.⁴⁴ Ez a

⁴⁰ Lásd a Vj/41/2004. számú ügyben hozott határozatot.

⁴¹ Lásd a Fővárosi Törvényszék 2.Kf.650.091/2014/9 számú ítéletét (Vj-104/2012.).

⁴² Lásd a Fővárosi Bíróság 2.Kf.27.146/2003/6. számú ítéletét (Vj-5/2002.) valamint a Fővárosi Törvényszék 2.Kf.650.069/2014/5. számú ítéletét (Vj/001/2012.).

⁴³ Lásd a következő ítéletet: Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.291/2009/9. szám (Vj/045/2006.).

⁴⁴ Lásd a Vj-68/2004. és a Vj-45/2005. számú ügyekben hozott határozatokat.

helyzet akkor is, ha egyazon eljárásban kerül sor több, egyébként önállóan is megítélhető jogsértő magatartás vizsgálatára.⁴⁵ Megjegyzendő, hogy amennyiben a vállalkozás egy jogsértést megállapító határozat kézbesítését követően követ el hasonló jogsértést, úgy magatartása már ismétlődő jogsértésként kerül értékelésre, és ez a körülmény a bírság alapösszegét módosító korrekciós tényező.

Enyhítő körülmények

45. Az enyhítő körülmények mérlegelése körében is széles jogköre van a GVH-nak. Az enyhítő körülmények figyelembevételének kapcsán megjegyzendő, hogy annak is jelentősége van, hogy mely körülmény és miért nem minősül enyhítőnek. Hangsúlyozni kell továbbá, hogy egy súlyosító körülmény hiánya nem jelent enyhítő körülményt.⁴⁶

46. A jogsértő cselekmény elismerése és abbahagyása, a magatartásnak a Versenytanács döntésének meghozatalát megelőző korrekciója (pl. helyreigazítás közzététele vagy az okozott hátrányok kompenzálása révén) enyhítő körülménynek minősülhet. Minél hamarabb történik a korrekció, annál nagyobb súlyú lehet az enyhítő körülmény.

47. A magatartás korrekciója történhet a versenyfelügyeleti eljárás megindítása előtt, de az alatt is. Az első eset megítélése, annak önkéntes jellegére tekintettel, kedvezőbb a bírságösszeg megállapítása szempontjából, mintha az eljárás alá vont a GVH eljárásának hatására döntene a korrekció mellett.⁴⁷ Figyelembe veendő körülmény, ha az eljárás alá vont mindent megtett a téves tájékoztatás miatt felmerült fogyasztói panaszok orvoslására és intézkedett a hasonló panaszok megelőzése érdekében, illetve törvény rendelkezéseivel összhangban módosította kereskedelmi gyakorlatát.⁴⁸

48. Az eljárás során tett pusztán nyilatkozat ugyanakkor, mely szerint a jövőre nézve a vállalkozás kerülni fogja a hasonló jogsértést, önmagában nem minősül enyhítő körülménynek, mivel nem érinti a magatartás múltbeli lehetséges vagy tényleges következményeinek megítélését, illetve nem ösztönöz a jogsértések elkerülésére, továbbá

⁴⁵ Lásd a Vj-55/2005. és a Vj-159/2005. számú ügyekben hozott határozatokat.

⁴⁶ Lásd a Kúria Kfv.III.37.349/2012/7. számú döntését.

⁴⁷ Lásd a Vj-105/2005. számú ügyben hozott határozatot.

⁴⁸ Lásd a Vj-70/2005. számú ügyben hozott határozatot.

biztosítékot sem jelent a jövőre nézve.⁴⁹ Hasonlóan önmagában egy (el nem fogadott) kötelezettségvállalási nyilatkozat benyújtása sem minősül enyhítő körülménynek.

49. Nem vehető enyhítő körülményként figyelembe, hogy az eljárás alá vont időközben kivezette egyes termékeit a piacról vagy, hogy korábban vele szemben versenyfelügyeleti eljárás nem indult illetve, hogy állítása szerint hozzá panasz nem érkezett.⁵⁰

50. Önmagában nem enyhítő körülmény a jogsértő gyakorlat abbahagyása sem, mert a piaci szereplőnek kötelezettsége a folyamatosan jogszerű eljárás és tájékoztatás.⁵¹

51. Az eljárást segítő együttműködő magatartás akkor lehet hatással a bírság összegére, ha a vállalkozás az elmaradása esetén szankcionálható együttműködésen túlmenő segítséget nyújt.⁵²

52. A vizsgálati és termékinformációs anyagok fordításának, az anyavállalattal való kommunikációnak a magas költsége, a hatósági felhívásokra a válaszok határidőben való szolgáltatása nem értékelhetők enyhítő körülményként az eljárás alá vont vállalkozás javára, ha ezen magatartások az együttműködés szükséges fokát nem haladják meg, illetve az eljárás alá vont vállalkozás hatékony jogérvényesítését vagy jogi védekezését szolgálták, azaz az eljárás alá vont vállalkozás érdekében álltak, illetve ha azok jogszabályi kötelezettségnek minősülnek.⁵³

53. A GVH a fenti tényezőkön túl egyéb szempontokat is figyelembe vesz, amennyiben az adott ügy ezt indokolja. Így pl. enyhítő körülmény lehet, ha egy megtévesztő tájékoztatás esetén igazolt, hogy más forrásból⁵⁴ szükségszerűen és életszerűen – még a szerződéskötést megelőzően – megkaphatja az érintett fogyasztó a helytálló információt. A bírság alapösszege tehát a kiindulásul vett kommunikációs költség vagy árbevétel összegének és az ügyben releváns súlyosító és enyhítő körülményeknek a figyelembevétel alapján kerül kiszámításra.

⁴⁹ Lásd a Vj-49/2005. számú ügyben hozott határozatot.

⁵⁰ Lásd a következő ítéletet: Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.425/2010/10. szám (Vj/056/2008.).

⁵¹ Lásd a következő ítéleteket: Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.057/2012/4. szám (Vj/020/2007.), Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.314/2008/8. szám (Vj/028/2006.).

⁵² Lásd a Vj-129/2005. számú ügyben hozott határozatot.

⁵³ Lásd a következő ítéletet: Kúria Kfv.II.37.191/2013/8. szám (Vj/116/2007.).

⁵⁴ Lásd pl. a Vj/41/2012. számú ügyben hozott határozatot, amely ügyben az értékesítési csatorna (gyógyszertár) miatt életszerűen megkaphatták a fogyasztók a helytálló tájékoztatást.

V. Korrekciós tényezők

54. A súlyosító és enyhítő körülmények figyelembe vételével kalkulált bírság alapösszeg meghatározását követően mérlegelendő, hogy ezen összeg kellő elrettentő erőt képvisel-e, tekintettel az ügy összes körülményeire és a vállalkozás, illetve vállalkozáscsoport egészéhez viszonyítottan, a generális és speciális prevenciók célra is figyelemmel.

55. Ebben a körben a leggyakoribb és jelentős (az alapösszeget okkal és jogszerűen⁵⁵ növelő) korrekciós tényező az eljárás alá vont visszaeső volta, a jogsértés ismétlődő jellege. A bírság összegét ebben az esetben a GVH a korábbi jogsértés(ek) súlyosságával, számával arányosan növeli meg.⁵⁶

56. Ismétlődő jogsértésnek minősül, ha az eljárás alá vont vállalkozással vagy jogelődjével, illetve a tőle nem független (azonos vállalkozáscsoportba tartozó) vállalkozással⁵⁷ szemben, a vizsgált magatartás tanúsítását megelőzően, a GVH Versenytanácsa – a jelen közleményben érintett jogszabályi rendelkezésekbe ütközően – jogsértést állapított meg. A speciális és generális prevenció elveire tekintettel a GVH a kérdéses határozatot megelőző öt évben kihirdetett határozatokra korlátozza a korábbi jogsértések figyelembe vételét.⁵⁸

57. Az ismételt jogsértés megállapíthatóságához a törvényi tényállás azonossága nem szükséges,⁵⁹ így nem releváns, hogy a vállalkozás az Fttv., a Grt., az Éltv., a Gyftv. vagy a Tpvt. III. fejezete mely rendelkezésének sérelme miatt lett korábban elmarasztalva a GVH által, ugyanakkor amennyiben a vállalkozás teljesen azonos törvényi tényállás miatt lett korábban elmarasztalva, azt kiemelt (jelentősebb mértékű növelést indokoló) korrekciós tényezőként értékeli a GVH. Az ismételt jogsértés akkor is megállapítható, ha a GVH határozatának bírósági felülvizsgálata folyamatban van.⁶⁰

⁵⁵ Lásd a következő ítéleteket: Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.291/2009/9. szám (Vj/045/2006.), Legfelsőbb Bíróság Kfv.III.37.154/2009/5. szám (Vj/048/2006.).

⁵⁶ Lásd a Vj-154/2005. számú ügyben hozott határozatot. A Vj-207/2005. számú ügyben azért nem került megduplázásra az ismételt jogsértő vállalkozással szembeni bírság, mert az meghaladta volna a törvényi maximum mértékét.

⁵⁷ A Vj-8/2005. számú ügyben a Fővárosi Bíróság 3.K.33.331/2005/10. számú ítéletében megállapította, hogy a Gazdasági Versenyhivatal helyesen értékelt „súlyosbító körülményként, hogy mind felperesnek, mind pedig egy korábban már hasonló ügyben elmarasztalt (jogilag kétségtelenül különböző) gazdasági társaságnak ugyanaz a természetes személy volt a döntéshozója. E személynek ismernie kellett mind a vonatkozó jogszabályokat, mind pedig az erre vonatkozó koherens alperesi gyakorlatot.” Lásd még a következő ítéleteket: Fővárosi Ítéletábla 2.Kf.27.231/2011/9. szám (Vj/154/2009.), Fővárosi Ítéletábla 2.Kf.27.509/2007/7. szám (Vj/054/2006.).

⁵⁸ Lásd a következő ítéletet: Fővárosi Ítéletábla 2.Kf.27.484/2008/7. szám (Vj/114/2007.).

⁵⁹ Lásd a következő ítéletet: Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.453/2009/5. szám (Vj/114/2007.).

⁶⁰ Lásd a következő ítéletet: Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.453/2009/5. szám (Vj/114/2007.).

58. Visszaesésnek minősül az Fttv. rendelkezéseibe ütköző magatartás esetén az is, ha a korábbi, de az aktuálisan vizsgálttal azonos jogsértést nem a GVH, hanem más, az adott ügyben hatáskörrel rendelkező társhatóság állapította meg.⁶¹

59. Ismétlődő jogsértés esetén, – amennyiben a korábbi és az új magatartás, annak tényállása, valamint az értékelt körülmények jelentős mértékű azonosságot mutatnak⁶² – a bíróság ismétlődésenként emelkedhet az alapösszeg kétszeresére, háromszorosára. Egyéb esetekben a bíróság alapösszege alacsonyabb, de az ismétlődés fokához (az azonosság mértékéhez) igazodó mértékben emelkedhet.

60. A jogelőd vállalkozásnak az Fttv. rendelkezéseit megsértő azonos magatartása a jogutód vállalkozás által elkövetett Fttv.-t sértő cselekmény szankcionálása során akkor értékelendő, amennyiben a jogelőd és a jogutód tulajdonosa és a vállalkozás vezetése gyakorlatilag azonos.⁶³ A személyi kör azonossága folytán megvalósuló folyamatos jogsértés is a bíróságot befolyásoló korrekciós körülmény lehet.⁶⁴ Korábbi versenyfelügyeleti eljárásban a jogelőddel szemben megállapított jogsértés a jogutód terhére értékelhető.⁶⁵

61. A bíróság alapösszegét csökkentő korrekciós tényező lehet bizonyos esetekben az idő múlása: ha a különböző eljárási lépések, a jogorvoslatok, külső körülmények stb. miatt a jogsértés elkövetése (befejezése) és a bíróság kiszabása között több mint 5 év eltelt, akkor ezen körülmény indokolttá teheti a bíróság alapösszegének valamilyen mértékű csökkentését.⁶⁶

VI. Bíróságmaximum

62. A bíróság megállapításának utolsó lépéseként tekintettel kell lenni a Tpvt. által meghatározott felső határra, amely szerint a bíróság összege legfeljebb a vállalkozás, illetve, ha az egy vállalkozáscsoport tagja, azon – a határozatban azonosított – vállalkozáscsoport a határozat meghozatalát megelőző üzleti évben elért nettó árbevételének tíz százaléka lehet, amelynek a bírással sújtott vállalkozás a tagja. A Tpvt. 78. §-ának (2) bekezdése értelmében

⁶¹ Életszerűen azon esetek, amikor a GVH versenyfelügyeleti eljárását megelőzően úgy követett el az eljárás alá vont egy meghatározott jogsértést, hogy annak vizsgálatára a GVH-nak még nem volt hatásköre, de később a gyakorlat kiterjedtebb lett, ami a GVH hatáskörét is megalapozta.

⁶² Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.453/2009/5. számú ítéletét (Vj/114/2007.).

⁶³ Lásd a következő ítéletet: Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.676/2008/9. szám (Vj/127/2007.)

⁶⁴ Lásd a Vj-185/2005. számú ügyben hozott határozatot.

⁶⁵ Lásd a következő ítéletet: Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.676/2008/9. szám (Vj/127/2007.)

⁶⁶ Lásd a Vj/51/2013. számú ügyben hozott határozatot.

bírság legmagasabb összegének meghatározásakor a nettó árbevételt a határozat meghozatalát megelőző üzleti évre vonatkozó éves beszámoló vagy egyszerűsített éves beszámoló alapján kell meghatározni. Ha a vállalkozás működési ideje az adott évben egy évnél rövidebb, az adatokat éves szintre kell vetíteni. Ha a határozat meghozatalát megelőző üzleti évben elért nettó árbevételéről nem áll rendelkezésre hiteles adat, az utolsó hitelesen lezárt üzleti év nettó árbevétele az irányadó. Beszámolóval nem rendelkező, újonnan alapított vállalkozás esetében az eljárás megindításának évére vonatkozó üzleti tervet, ennek hiányában a vállalkozás által a vizsgáló, illetve az eljáró versenytanács felhívására közölt, a számvitelről szóló törvénynek a közbenső mérleg készítésére vonatkozó szabályai szerint az eljárás megindításának napjával mint fordulónappal kiszámított nettó árbevételt kell figyelembe venni.

63. A bírság maximumának számításakor a vállalkozáscsoport tagjainak külföldön elért forgalma is számításba vehető, különösen, ha a jogsértő magatartással érintett tevékenység bevételei nem a vállalkozáscsoport magyarországi, hanem külföldi tagjainál jelentkeznek.

64. A törvényben meghatározott bírságmaximum kizárólag a bírság felső határát nevesíti, melyet az eset összes körülményei alapján megállapított bírság összege nem haladhat meg. A Tpv. rendelkezéseiből nem következik az, hogy a bírság felső határából kell visszaszámolni a bírság összegét, figyelembe véve az enyhítő és súlyosító körülményeket.⁶⁷ A törvény az enyhítő és súlyosító körülmények szabad értékelését és mérlegelését mondja ki, így akár enyhítő körülmény megléte esetében is kiszabható a maximális összeg. A bírságmaximum tehát nem kiindulási pont és nem viszonyítási alap a bírság arányossága megítélésénél, nem a bírság maximumhoz képest kell kiszabni a bírság összegét, annak arányosságát megítélni.

65. A Tpv. 78. §-ának (5) bekezdése alapján, ha a bírságot egy vállalkozáscsoport jogsértést megvalósító tagja önként nem fizeti meg, és a végrehajtás sem vezet eredményre, az eljáró versenytanács külön végzéssel a vállalkozáscsoportnak a határozatban nevesített tagjait egyetemlegesen kötelezi a bírság, illetve annak be nem hajtott része megfizetésére. Ilyen esetekben a vállalkozáscsoport határozatban nevesített tagja is bevonásra kerül a versenyfelügyeleti eljárásba ügyfélként.⁶⁸

⁶⁷ Lásd a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.291/2009/9., Kfv.II.37.414/2013/8. számú döntéseit, Fővárosi Ítéletábla 2.Kf.27.333/2010/6., a 27.463/2009/5., a 27.042/2011/5. és a 27.484/2008/7. számú döntéseit.

⁶⁸ Lásd a Kúria Kfv.III.37.690/2013/29. számú ítéletét.

VII. Részletfizetés

66. A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL törvény 74. §-ának (1) bekezdése szerint a kötelezést tartalmazó döntésben a hatóság részletekben történő teljesítést is megállapíthat. A versenyfelügyeleti eljárásra vonatkozó rendelkezések következtében a részletfizetési kedvezmény csak abban az esetben adható, ha azt a vállalkozás a döntés meghozatala előtt kéri. A részletfizetési kérelmet részletesen indokolni kell, és megfelelő iratokkal kell alátámasztani, amelyek lehetővé teszik az eljárás alá vont vállalkozás jelenlegi pontos pénzügyi helyzetének és jövőbeli fizetőképességének megítélését. Nem elegendő önmagában a pénzügyi helyzetet alátámasztó iratok becsatolása, az eljárás alá vontnak be kell mutatnia, hogy a becsatolt iratokból a pénzügyi helyzetére nézve milyen következtetés vonható le, és ez miért indokolja a bírság részletekben történő megfizetésének engedélyezését.

67. A döntés meghozatala után már nincs a GVH-nak lehetősége a döntés módosítására a részletfizetés engedélyezése okán, tekintettel arra, hogy a Tpvt. 44. §-a kizárja a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 74. § (2)-(5) bekezdéseinek alkalmazhatóságát.

VIII. A közlemény alkalmazása

68. Jelen közleményre a GVH azon eljárásokban hivatkozik, amelyekben a Tpvt. 73. §-a szerinti előzetes álláspont a közlemény közzétételekor még nem került az eljárás alá vontaknak megküldésre.